

Deň cukrovej repy

Sucho tento rok nešetří ani cukrovú repu. Porasty, ktoré ešte vlni priniesli rekordné úrody, dnes zápasia s nedostatkom vlhky a pestovatelia musia výrazne korigovať svoje očakávania. Podľa aktuálnych údajov z monitoringu Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory škody pri cukrovej repe spôsobené suchom budú v niekoľkých miliónoch eur. Len k 20. augustu nahlásili členovia komory poškodené porasty na výmere takmer 7000 ha. Kým minuloročná priemerná úroda presiahla 71 ton z hektára, v tejto sezóne sa hovorí len o 45 až 50 tonách. Napriek tomu cukrovarníci ani pestovatelia nehádzu „flintu do žita“. Práve naopak – posledný cukrovar na Slovensku, Slovenské cukrovary, s.r.o., Sereď, investuje milióny do zvýšenia spracovateľskej kapacity a otvára priestor pre novú budúcnosť pestovania cukrovej repy v krajine.

Repné polia čakajú na dážď

Tohtoročné extrémne sucho sa výrazne podpísalo pod stav porastov cukrovej repy. Hoci rastlina patrí medzi plodiny, ktoré dokážu vytvoriť mohutný koreňový systém a siahnuť za vodou hlbšie do pôdy, dlhodobý nedostatok zrážok si vybral svoju daň.

„V niektorých lokalitách je výrazný deficit zrážok a pripomína mi to rok 1947, kedy od apríla do novembra nepršalo. Chýba nám teraz okolo 150 až 200 mm, čo je 150 – 200 litrov vody na m²,“ uviedol predseda Zväzu pestovateľov cukrovej repy Slovenska Róbert Kovács.

Predbežné odhady hovoria o priemernej úrode na úrovni 45 až 50 ton z hektára. To je výrazný pokles oproti minulému roku, keď pestovatelia dosiahli mimoriadne vysokú priemernú úrodu 71 tony z hektára. Aj preto museli cukrovarníci prehodnotiť pôvodné predpoklady o dĺžke tohtoročnej kampane.

Pri výmere viac ako 12 tisíc hektárov sa pôvodne počítalo s tým, že spracovateľská sezóna by mohla trvať viac ako 140 dní. Aktuálne odhady však hovoria približne 120 dňoch. Začiatok kampane sa preto posunul z 1. na 10. septembra, aby mala repa ešte čo najviac času využiť prípadné jesenné zrážky a pokračovať v raste.

„Kratšia cukrovarnícka kampaň však môže znamenať aj výhodu, pretože sa skráti skladovacie časy na poliach. Hoci nám počasie v tomto roku nepraje, predpokladáme, že aj z takejto situácie sa dá vyrobiť slovenský cukor najvyššej kvality pre zákazníka,“ uviedol počas repného dňa v Seliciach Adrián Šedivý, konateľ Slovenských cukrovarov, Sereď.

Menej repy, ale možno viac cukru

Sucho však môže priniest aj jeden paradox. Aktuálne vzorky naznačujú v strede augusta cukornatosť na úrovni 19 a viac percent. Vyššia cukornatosť síce nedokáže plne nahradiť výpadok úrody, no môže aspoň čiastočne zmierniť následky slabšieho roku. „Ukazuje sa to aj vo vinohradníctve, kde prvé zbery hrozna hovoria o vysokom podiele cukru. Pevne verím, že to bude platiť aj v cukrovarníctve a že budeme mať nakoniec síce nižšiu úrodu, no vyššiu priemernú cukornatosť. Naším cieľom je dosiahnuť hodnotu vyššiu ako 16%, toto je pre nás kľúčové,“ dodal Adrián Šedivý.

Práve preto bude pri konečnom hodnotení sezóny rozhodujúce nielen to, koľko ton repy sa z polí vyvie, ale aj to, koľko cukru bude obsahovať. Pestovatelia a cukrovarníci tak do poslednej chvíle sledujú počasie. Každý ďalší významnejší dážď môže rozhodnúť o tom, ako bude tohtoročná repná bilancia napokon vyzeráť.

„Musel by prísť niekoľkodňový dážď – 30-50 mm, ale tichý, nie nárazový dážď a celoplošný, nie lokálneho charakteru. Vtedy by sa poriadne prevlhčil celý pôdny profil, repa by nabrala ďalšiu hmotnosť. Samozrejme, odrazilo by sa to na tvorbe nových listov a znížení cukru v bulvách. Všetko má svoje pre a proti,“ vysvetlí Róbert Kovács.

Posledný cukrovar na Slovensku nebrzdí. Investuje.

Napriek náročnej sezóne prichádza zo slovenského cukrovarníctva dôležitý signál. Posledný fungujúci cukrovar na Slovensku investuje do svojej budúcnosti a pripravuje sa na spracovanie väčšieho množstva cukrovej repy.

Kľúčovou investíciou je nový extraktor. Ide o zariadenie, ktoré významne ovplyvňuje spracovateľskú kapacitu cukrovaru. Kým doteraz fungoval jeden extraktor, postupne pribúda druhý. Jeho spustenie má zvýšiť kapacitu surovárne nominálne až na 6 000 ton denne. V prvej fáze sa predpokladá priemerná kapacita približne 5 200 ton, v špičke až 5 500 ton denne. Cukrovar zároveň plánuje ďalšie technologické investície, ktoré by mu mali v budúcnosti pomôcť dostať sa až na plánovanú úroveň 6 000 ton.

Nejde pritom len o jednu investíciu. Cukrovar pripravuje ďalšie zariadenia v rafinérii a rozširuje technológie, aby dokázal v budúcnosti spracovať viac domácej suroviny.

Príležitosť pre pestovateľov

Práve tu sa otvára významná príležitosť pre slovenských poľnohospodárov. Ak má mať v budúcnosti seredský cukrovar vyššiu spracovateľskú kapacitu, potrebuje aj viac cukrovej repy. Budúcnosť cukrovarníctva na Slovensku preto bude závisieť nielen od technológií, ale najmä od toho, či sa podarí udržať súčasných pestovateľov a postupne rozšíriť pestovateľské plochy.

Cieľom je vyrábať na Slovensku viac cukru a nestratiť domácu výrobu tejto strategickej potraviny. Ambíciou je posilniť domácu sebestačnosť približne na 75 až 80 percent. Na to však bude potrebné, aby mal posledný slovenský cukrovar dostatok domácej suroviny.

Cukrová repa tak napriek suchu a problémom, ktorým dnes čelí, nemusí byť plodinou minulosti. Práve naopak. Investície do spracovania a aktuálna zvýšená finančná podpora pre pestovateľov naznačujú, že pre repu sa na Slovensku stále počíta s miestom aj v ďalších rokoch.

O cukrovej repe sa rozhoduje práve teraz

Tohtoročná sezóna bude zrejme patriť medzi slabšie. Rekordnú minuloročnú úrodu cukrová repa nezopakuje a dlhé týždne bez zrážok sa z polí jednoducho vymazať nedajú. Napriek tomu má pestovanie repy na Slovensku perspektívu.

Posledný slovenský cukrovar rozširuje kapacity, investuje do technológií a deklaruje záujem spracovať domácu cukrovú repu. To je dôležitý signál aj pre poľnohospodárov, ktorí už repu pestujú, aj pre tých, ktorí nad jej zaradením do osevného postupu uvažujú.

Budúcnosť slovenského cukru sa totiž nezačína až v cukrovare, ale už priamo na poli.